

Z uczelnią tą związał się na wiele lat, poświęcając znaczną część swego czasu na pracę organizacyjną i dydaktyczną. W latach 1945–1956 pełnił funkcję dziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Toruńskiego. Mimo wielkiego zaangażowania w prace nad rozwojem toruńskiej uczelni, po blisko ćwierćwieczu Profesor zdecydował się na powrót do macierzystej, krakowskiej wszechnicy. Dnia 1.II.1970 objął stanowisko dyrektora Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, na którym pozostał aż do przejścia na emeryturę 30.IX.1973.

Działalność naukowa Profesora Walasa, na którą składa się ponad 20 publikacji, obejmuje trzy dziedziny: florystykę, systematykę i geografę roślin. Związany przez długie lata z realizacją programu badawczego krakowskiej szkoły botanicznej Władysława Szafera, profesor Walas prowadził głównie badania fitosocjologiczne roślinności górskiej. Do klasycznych pozycji polskiego piśmiennictwa botanicznego należą takie Jego prace jak: *Roslinność Babiej Góry* (1933), *Wędrówki roślin górskich wzdłuż rzek tatrzańskich* (1938) oraz *Les associations des plantes vasculaires des Monts de Czyżczyn* (1949) (publikacja wspólna z J. Horvatem i B. Pawłowskim). Spośród prac skierowanych do szerokiego grona czytelników, na szczególną uwagę zasługują publikacje z zakresu ochrony przyrody: *Rosliny prawnie chronione* (1965) oraz *Atlas roślin chronionych* (1973).

Zbigniew MIREK, Alicja ZEMANEK

V A R I A

KOMITET BOTANIKI PAN W LATACH

1987–1989

Botanical Committee of the Polish Academy of Sciences in the years 1987–1989

Komitet Botaniki PAN został powołany w roku 1953 przy II Wydziale Nauk Biologicznych Polskiej Akademii Nauk w celu koordynowania badań z zakresu nauk botanicznych i planowania ich rozwoju. Uchwalony wówczas regulamin (z niewielkimi późniejszymi poprawkami) obowiązuje do dziś. Komitet w obecnym składzie (prof. dr Leon Stuchlik – przewodniczący, prof. dr Tomasz Wodzicki i prof. dr Aleksander Łukasiewicz – zastępcy przewodniczącego, doc. dr Teresa Mrozińska – sekretarz) prowadzi swoją działalność od drugiej połowy 1987 roku. Nawiązując do form już wcześniej wypracowanych Komitet realizuje swoje zadania głównie poprzez organizowanie zebrań o odpowiednio dobranej tematyce, angażowanie na referentów przedstawicieli różnych ośrodków naukowych z kraju i za-

granicy. W okresie swej kadencji zorganizował 4 zebrań plenarne w różnych ośrodkach naukowych. Na Uniwersytecie Warszawskim odbyło się spotkanie na temat Kongresu Botanicznego w Berlinie w 1987 r. W Instytucie Dendrologii PAN w Kórniku miało miejsce zebranie poświęcone problematyce badawczej tego Instytutu. Prof. dr Kazimierz Broicz wygłosił na nim referat dotyczący flory orientalnej oraz obecnego stanu i historii jej poznania. W Instytucie Botaniki PAN zorganizowano zebranie poświęcone polskim badaniom antarktycznym. Wziął w nim udział prof. dr K. Birkenmayer, koordynator tych badań. Ostatnio odbyło się spotkanie w Zakładzie Botaniki Leśnej SGGW w Warszawie, gdzie obok prezentacji działalności i dorobku Zakładu został wygłoszony przez profesora E. Klekowskiego z Massachusetts referat pt. *The influence of plant ontogeny on genetic integrity*. Przeprowadzanie zebrań w różnych ośrodkach botanicznych ma na celu głównie zademonstrowanie i krytyczną ocenę ich dorobku.

Dla usprawnienia swojej działalności Komitet powołał 3 sekcje: Sekcję Fizjologii, Morfogenezy i Cytologii (prof. dr A. Szwejkowska – przewodnicząca), Sekcję Geobotaniki i Ekologii (prof. dr W. Matuszkiewicz – przewodniczący), Sekcję Ogrodów Botanicznych i Arboretów – obecnie przemianowaną na Radę Ogrodów Botanicznych i Arboretów (prof. dr A. Łukasiewicz – przewodniczący) oraz Komisję Kryptogamów (prof. dr A. Skirgiełło – przewodnicząca). W ramach dotacji uzyskanych z II Wydziału PAN, Komitet prowadzi badania naukowe w zakresie następujących grup tematycznych:

1. Chorologia flory polskiej – 5 tematów.
2. Zmiany szaty roślinnej pod wpływem działalności człowieka – 4 tematy.
3. Badania z zakresu taksonomii roślin – 4 tematy.
4. Struktura genomu i jej przemiany w toku filogenezy i ontogenezy – 2 tematy.
5. Studia nad florą i roślinnością poza granicami kraju – 1 temat.

W wyniku prowadzonych badań zostało opublikowanych 15 prac, a 5 dalszych oddano do druku. Na szczególne podkreślenie zasługuje cykl publikacji dotyczących flory Afryki Centralnej autorstwa prof. dr S. Lisowskiego, które ukazały się w Belgii.

W ramach swojej działalności Komitet przedstawia różnorodnie oceny i udziela informacji; wyśtosował m.in. protest do Ministerstwa Ochrony Środowiska w sprawie projektu budowy zespołu hoteli służących ekskluzywnej turystyce zagranicznej na półwyspie Szeroki Ostrów.

Poza tym przedstawiciele Komitetu byli współorganizatorami IV Ogólnopolskiej Konferencji nt. *Mechanizmy regulacji i morfogenezy układów roślinnych*, zorganizowanej przez Zakład Botaniki Leśnej SGGW. Ten rodzaj działalności wiąże problematykę ścisłe botaniczną z problematyką rolniczą i leśną.

Komitet Botaniki prowadzi także okresową ocenę planów badawczych i dorobku botanicznych placówek naukowych tak Polskiej Akademii Nauk jak i Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, pełniąc rolę doradcą przy Wydziale II PAN.

Teresa MROZIŃSKA

**POLSKIE TOWARZYSTWO STORCZYKOWE
IM. J. WARSZEWICZA**

Joseph Warszewicz Orchid Society of Poland

Polskie Towarzystwo Storzyczkowe im. J. Warszewicza zostało oficjalnie zarejestrowane przez Sąd Wojewódzki miasta Krakowa w dniu 3 czerwca 1989 roku. Zaistniało ono pod patronatem Instytutu Botaniki PAN, gdzie znalazły siedzibę jego władze w osobach: przewodniczący – prof. dr K. Zarzycki; zastępcy – prof. dr K. Kukulczanka, dr M. Jagiello i C. Michalec; skarbnik – mgr M. Matyjaszkiewicz; sekretarz – mgr M. Nowak.

Jako Towarzystwo o zasięgu ogólnopolskim skupia w swych szeregach już ponad 60 osób. Są to zarówno hodowcy-profesjonaliści, jak i hobbyści, mający już (niektórzy dość okazałe) kolekcje lub dopiero pragnący hodować storczyki w swoich mieszkaniach i ogrodach. Do Towarzystwa należą także miłośnicy przyrody pragnący aktywnie uczestniczyć w ochronie rodzimych gatunków storczyków oraz naukowcy badający tę grupę roślin. Polskie Towarzystwo Storzyczkowe stawia sobie za cel koordynację badań oraz prowadzenie działalności informacyjnej związanej z rodziną storczykowatych. Realizację tego celu ma umożliwić własny biuletyn *Warszewicziana*, którego pierwszy numer ukáže się zapewne jeszcze w bieżącym roku. W planach Towarzystwa są także wycieczki, pokazy, prelekcje i wystawy (pierwsza odbyła się w Krakowie w dniach 25–26 listopada). Planem-marzeniem jest odtworzenie kolekcji roślin J. Warszewicza istniejącej niegdyś w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, w odpowiednio do tego przygotowanej szklarni.

Małgorzata JAGIELLO

**SZKOŁA PODSTAWOWA W BARWICACH
IM. PROF. W. SZAFERA**

Primary School in Barwice dedicated to
Professor Władysław Szafer

Imieniem prof. Władysława Szafera, nazwano Szkołę Podstawową w Barwicach (województwo kozalińskie). Uroczystość odbyła się w dniu 14 października 1989 roku.

Antonina LEŃKOWA

**NADANIE ZESPOŁOWI SZKÓŁ
EKONOMICZNYCH W ĆMIELOWIE
IMIENIA PROF. MARIANA
RACIBORSKIEGO**

Joint Economical Schools in Ćmielów dedicated
to Professor Marian Raciborski

Zespół Szkół w Ćmielowie swymi korzeniami sięga tajnego gimnazjum działającego podczas II wojny światowej. Zakończenie remontu i rozbudowy budynku szkolnego stały się okazją do nadania szkole imienia prof. Mariana Raciborskiego, który urodził się w pobliskiej Brzustowej. Uroczystość odbyła się 27.X.1989 r. Honorowym gościem była wnuczka siostry M. Raciborskiego – pani Barbara Stobiecka-Choraży. Wręczenie sztandaru oraz odczytanie aktu nadania imienia szkole rozpoczęło część oficjalną, podczas której, w korytarzu na I piętrze szkoły, odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą Marianowi Raciborskiemu. W części artystycznej uwagę zwróciły wiersze poświęcone patronowi recytowane przez ich autorów – uczniów szkoły. Zupełnie nieoczekiwanie, już po zakończeniu uroczystości, w szkole zjawił się pan Włodzimierz Raciborski (stryjeczny wnuk Mariana) wraz z małżonką.

Piotr KÖHLER

**„JEST W WARSZAWIE MAŻ TAKI...”
‘There is such a man in Warsaw’**

Ukazanie się pierwszego powojennego wydania *Roślin Polskich* autorstwa W. Szafera, S. Kulczyńskiego i B. Pawłowskiego przyjęte zostało bardzo żywo w całym kraju. U części botaników opory budziło jednak polskie nazewnictwo np.: *bez* zamiast *lilak* (dla *Syringa vulgaris*), *sosna banka* zamiast *banksa*, *drzewa szpilkowe* w miejsce tradycyjnego terminu *drzewa iglaste* etc. Trzeba było jednak pozycji, erudycji i klasy Bolesława Hryniewieckiego, by zafundować środowisku botanicznemu recenzję wspomnianego dzieła i to w dowcipnej, wierszowanej formie. Znana jedynie nielicznym, warta jest upowszechnienia.

Stary Kraków trzech synów¹ znanych z wielkich
wyczynów,

Raz na ratusz zawoła i rzecze
Dziś nabierzcie otuchy, krowoderskie cne zuchy,
Będzie walka na pióra nie miecze.

Jest w Warszawie maż taki, co hoduje lilaki
A tak zwany dziki bez ma za nic

¹Trzej autorzy *Roślin Polskich*: W. Szafer, S. Kulczyński, B. Pawłowski.

I każdego poranka z sosny śmieje się banka
 Pelen buty warszawskiej bez granic

A gdy znajdzie się w lesie, to jak stamtąd wieść
 niesie,
 (Niech z was każdy dziś o tym się dowie),
 Że nie staje w podziwie, gdy chłop zbiera igliwie,
 A nie żadne krakowskie „szpilkowię”.

Choć się każdy oburza, w pojedynkę nie zduża,
 Więc się musi z innymi sprzymierzyć
 I by rozgrzać swe męstwo, aby wyszło zwycięstwo,
 Muszą wszyscy we trójkę uderzyć.

Więc z was trojga najstarszy, co tu gest ma
 monarszy,
 Niech mu pyłkiem wnet oczy zasypie²
 I uderzy go gracko, aby poległ jak Macko³
 Na wrocławskim obronnym nasypie.

Badacz roślin za młodu, demokratą z zawodu,
 Co wysoko na krzesle siadł w sejmie,⁴
 Niech mu laską pogrozi, wnet mu butę zamrozi
 I ochotę do walki odejmie.

Kto się w Tatrach uwija, loczek własny zawija⁵,
 Niech od siebie cokolwiek dołoży:
 Niech mu czyta bez zmiany Alchemilli odmiany
 Aż go do snu twardego zamorzy.

Gdy ta walka zawrzała, zbladła zuchów tych chwała,
 Bo po chwili spostrzegli już sami,
 Że ten chytry Warszawiak tak się dobrze zastawiał,
 Że z tej walki wnet wyszli z guzami.

(R. W-B.)

²Mowa o Władysławie Szaferze jako czołowej postaci polskiej botaniki (stąd „monarszy”) i paleobotaniki (stąd „pyłek”).

³Stefan Macko, botanik związany po wojnie z ośrodkiem wrocławskim.

⁴Dotyczy Stanisława Kulczyńskiego, jednego z najwybitniejszych naszych botaników, po II wojnie światowej czołowego polityka związanego ze Stronnictwem Demokratycznym.

⁵Odnosi się do Bogumiła Pawłowskiego, autora m.in. *Flory Tatr* i licznych nowo wówczas opisanych, bardzo do siebie podobnych, „drobnych” gatunków *Alchemilla* i do jego charakterystycznego odruchu „kręcenia loczka”.

NOWE PERIODYKI I SERIE NEW JOURNALS AND SERIES

JOURNAL OF VEGETATION SCIENCE

Journal of Vegetation Science jest oficjalnym organem International Association of Vegetation Science (IAVS). Profil czasopisma jest szeroki.

OFFICIAL ORGAN OF THE INTERNATIONAL
 ASSOCIATION FOR VEGETATION SCIENCE

PUBLISHED BY OPULUS PRESS UPPSALA

Publikuje ono oryginalne artykuły, krótkie notatki oraz artykuły przeglądowe odnoszące się do badań roślinności (w aspekcie metodologicznym, teoretycznym, opisowym i eksperymentalnym) na poziomie zarówno populacyjnym jak i fitocenotycznym. Zamieszcza również recenzje książek z zakresu szeroko pojętych badań roślinności, a także sprawozdania z rozmaitych spotkań naukowych, oraz bieżące informacje o działalności IAVS. Czasopismo redagują: E. Van der Maarel (Uppsala), R. Neuhausl (Praga) i R. K. Peet (Chapel Hill). W przeszło czterdziestoosobowym Komitecie redakcyjnym Polskę reprezentuje prof. dr Ewa Symonides (Warszawa). *Journal of Vegetation Science*, którego pierwszy numer ukazał